

20. SKAŁA DIATOMITOWA

Diatomyty to zwięzłe skały osadowe, których głównym składnikiem są szkieleciki okrzemek, zbudowane z bezpostaciowej krzemionki – opalu. Pokrewną do nich kopaliną jest ziemia okrzemkowa która jest skałą luźną. Diatomyty i ziemia okrzemkowa znajdują szerokie zastosowanie jako materiały filtracyjne, sorbenty, nośniki środków ochrony roślin i katalizatorów, materiały termoizolacyjne i polerskie. Typowe diatomyty o zawartości SiO₂ powyżej 80 % nie występują w Polsce. Jako substytut diatomitów i ziemi okrzemkowej traktowana jest ziemia krzemionkowa, o odmiennej genezie i składzie mineralogicznym, omawiana w rozdziale 23 niniejszego „Bilansu”.

W rejonie Leszczawki w Karpatach, w obrębie serii menilitowej warstw krośnieńskich, występują skały diatomitowe o zawartości SiO₂ wynoszącej średnio 72 %. Uzyskuje się z tej kopaliny produkty o dość ograniczonym zastosowaniu - lekkie kruszywa budowlane oraz nośniki środków ochrony roślin. Badania technologiczne wykazały, że po odpowiedniej przeróbce (mielenie i kalcynacja) można z nich uzyskać surowiec odpowiadający diatomitom właściwym.

Udokumentowane zasoby bilansowe skały diatomitowej wynoszą około 10 mln t. W 2009 roku diatomyty eksploatowano ze złoża Jawornik. Jednak były to niewielkie ilości – 0,67 tys. t. W ostatnich kilku latach okresowo eksploatowano jeszcze złożo Kuźmina ale w roku 2001 wstrzymano wydobycie.

Stan zasobów geologicznych skały diatomitowej oraz stan i stopień ich zagospodarowania przedstawiono w tabeli 20.1.

Tabela 20.1

DIATOMITY – mln t

Wyszczególnienie	Ilość złóż	Zasoby geologiczne			Zasoby przemysłowe	
		bilansowe		Pozabilansowe		
		Razem	A+B+C1	C2		
ZASOBY OGÓLEM	4	10.02	3.28	6.74	2.74	
w tym - zasoby złóż zagospodarowanych						
Złoża zakładów czynnych	1	0.64	0.44	0.20	-	0.21
w tym - złoża, których eksploatacji zaniechano						
Razem -	3	9.38	2.84	6.54	2.74	-

Oprócz złóż dotychczas udokumentowanych istnieją także znaczne możliwości powiększenia dotychczas rozpoznanych zasobów. Zasoby perspektywiczne skały diatomitowej dla rejonu Leszczawki wynoszą około 10 mln t. Znacznie większe perspektywy odkrycia złóż diatomitów wiążą się z serią menilitową warstw krośnieńskich w rejonach: Godowa, Błazowej - Piątkowej - Harty - Bachorza oraz w rejonie Dydynia - Krzywe (podkarpackie).

Statystyki polskiego handlu zagranicznego nie wykazują w odrębnej pozycji importu ani eksportu diatomitów. Obroty nimi wykazywane są łącznie z obrotem ziemią krzemionkową i zostały pokazane w rozdziale 23.

Stopień rozpoznania zasobów i stan zagospodarowania, a także wielkość wydobycia z poszczególnych złóż zestawiono w tabeli 20.2.

Tabela 20.2

Wykaz złóż diatomitów – tys. t

Lp.	Nazwa złoża	Stan zag. złoża	Z a s o b y		Wydo- bycie	Powiat
			geologiczne bilansowe	przemys- słowe		
ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE złóż : 4; OGÓŁEM			10 021	206	1	
woj. podkarpackie złóż : 4			10 021	206	1	
1	Jawornik	E	646	206	1	przemyski
2	Kuźmina	Z	392	-	-	przemyski
3	Leszczawka pole Jawor - Borów.	Z	3 490	-	-	przemyski
4	Leszczawka-pole Kuźmina	Z	5 494	-	-	przemyski

Opracował: Tomasz Bereda